

Meestal blijkt op de lagere school al of een kind meer aanleg heeft voor taal of voor rekenen. Maar sommige kinderen kunnen écht niet uit de voeten met rekensommen. Zij raken zelfs zo in de war van getallen dat ze ook niet goed klok kunnen kijken. Twee moeders vertellen over hun kind met

dyscalculie

Nicole Sinigaglia (39), getrouwd en moeder van Claire (15) en Alexander (14), voelde al intuïtief dat er iets aan de hand was met het rekenwerk van haar zoon toen hij in groep 3 van de basisschool zat. Pas in 2 havo/vwo werd haar gevoel bevestigd: Alexander heeft dyscalculie.

Nicole: "In groep 3 moest Alexander de tafels leren. Het viel me op dat hij ze telkens vergat. Rekenopdrachtjes begreep hij niet en zijn rekenschrift was een puinhoop. Mijn man en ik hebben overlegd met zijn juf, maar zij vond dat er niets aan de hand was. Op ouderavonden kaartte ik zijn rekenprobleem telkens aan, maar de school zag mij alleen maar als die zeurende en vervelende moeder en gaf Alexander zelf de schuld. Hij was gewoon in alles een moeilijke jongen, aldus de school. Het klopt dat Alexander in de bovenbouw een totale gedragsverandering had ondergaan. Van een vrolijke, sociale jongen was hij veranderd in een opstandig mens. Hij deed naar tegen de juf, was vaak boos en snel afgeleid. Achteraf is dat allemaal terug te voeren op zijn dyscalculie. Ik vergelijk het wel eens met instappen in een cursus Chinees voor gevorder-

den. Je wordt geacht het te volgen, maar het is onmogelijk. Bij de eindtoets in groep 8 bleek dat Alexander op taalkundige onderdelen erg goed had gescoord. De rekenonderdelen waren slecht. Dat zou volgens de school wel bijtrekken. Met een havo/vwo-advies op zak ging Alexander naar de middelbare school.

In de brugklas ging het echt fout, meteen al. We probeerden het met bijlessen. Alexander kreeg op een gegeven moment naast drie uur per week wiskunde op school, twee uur per week bijles. En bij een toets de dag ervoor ook nog eens zo'n twee, drie uur extra les. Alexander was en is namelijk niet in staat rekenkundige zaken lang vast te houden. Vandaar de herhaling kort voor de toetsen. Desondanks bleven positieve resultaten uit. Toch gaf Alexander niet op en met een 'net aan vijfje' voor wiskunde begon hij aan het tweede jaar. Een onvoldoende voor de eerste toets bleek de druppel te zijn. Alexander wilde niet meer naar school. Hij werd stil, down, hing voor de televisie, kon zelfs niet meer slapen en dacht vierentwintig uur per dag aan school. Onze Alexander, ooit een sociaal en vrolijk kind, was uitgeput. In die periode was eindelijk de term dyscalculie komen bovendrijven en besloten we tot een test bij een psychologisch adviesbureau. De uitslag dyscalculie betekende voor ons allemaal een keerpunt. Alexander bleek een rekenachterstand te hebben van twee jaar. Het advies luidde: *remedial teaching* (RT*) voor rekenen. Met andere technieken, een ander systeem van denken en het visualiseren

Wat is dyscalculie?

Dyscalculie betekent 'niet' (dys) 'rekenen' (calculie). Als je last hebt van dyscalculie heb je problemen met het leren van bepaalde basisvaardigheden van het rekenen. Zoals het leren van de betekenis van getallen en hoeveelheden, rekenprocedures en ruimtelijk inzicht. Om van dyscalculie te kunnen spreken, moet het onderpresteren op een aantal aspecten van het rekenen vrij ernstig zijn, zijn de

problemen hardnekkig en treden bij herhaling op. Dyscalculie wordt vaak pas geconstateerd bij kinderen in groep 5 en 6 wanneer zij leren rekenen met tafels, deelsommen krijgen, leren klokkijken en gaan werken met grotere getallen.

Oorzaken & oplossingen

Over de oorzaak van dyscalculie bestaat nog weinig duidelijkheid. Bij sommige soorten zou een erfelijke

factor een rol kunnen spelen. Geschat wordt dat 5 tot 6% van de kinderen een lichte of zwaardere vorm van dyscalculie heeft. Een aantal van hen heeft ook dyslexie, problemen met de technische basisvaardigheden van het lezen. Voor hulp bij de constatering van dyscalculie en de behandeling ervan kan men terecht bij het zorgteam van de school of bij een particulier werkende orthopedagoog of psycholoog.

van begrippen wordt hij nu geholpen. Met resultaat, want inmiddels heeft hij de achterstand tot aan het eind van de brugklas ingelopen. Dat alles met behulp van twee uur per week RT van een enorm betrokken professionaal en een ongelooflijke, bijna onmenselijke, wilskracht van Alexander zelf.

Nu we weten dat Alexander dyscalculie heeft, vallen veel dingen op hun plaats. Alexanders kamer ziet er vaak uit alsof er een bom is ontploft. Opruimen is in zijn ogen wat dingen verleggen. Door het gebrek aan inzicht ziet hij dat echt zo. Ook heeft hij weinig tijdsbesef. Getallen spreken hem niet aan en dus vergeet hij vaak afgesproken tijden. Daarom herhaal ik ze voor hij de deur uitgaat. Zeker nu hij in de puberteit zit, zijn dit soort dingen lastig. Pubers zetten zich af tegen verplichtingen. Kamer opruimen, op tijd thuiskomen, ze hebben er vaak geen zin in. Bij Alexander moet ik me dan altijd afvragen: is het zijn dyscalculie of is het puberagedrag?

Hoe fijn het ook is om te weten wat je mankeert, het is Alexander niet in zijn koude kleeren gaan zitten. Zijn droom om piloot te worden bij de luchtmacht is aan diggelen gevallen. Hij is begin dit jaar erg depressief geworden. Daarom hebben mijn man en ik ervoor gekozen de druk van school te halen. Ons motto: doe op school wat je kan, maar het is niet van levensbelang. Dat lijkt te helpen. Komend schooljaar doet Alexander de tweede klas over om zo helemaal bij te komen en ook weer eens tijd te hebben voor een potje voetbal. Terugkijkend op de lange weg die we met hem zijn gegaan, kan ik anderen alleen maar adviseren zich niet te laten afbluffen door bijvoorbeeld leerkrachten die zeggen dat het allemaal wel meevalt. Misschien is dat wel zo, maar als je gevoel zegt dat er meer aan de hand is, volg dat gevoel dan. Het gaat tenslotte om het welzijn van je kind.”

*Alexander kreeg RT van Mirjam Jongens, (015) 31 00 163, mirjam@leuk-leren.nl.

Leerlingen met dyscalculie

- gebruiken simpele procedures (blijven bijvoorbeeld lang op de vingers tellen in plaats van te werken met clusters van getallen)
- maken veel fouten in een stapsgewijze aanpak
- hebben problemen met de volgorde van de te nemen stappen bij een bepaalde strategie
- kunnen sommen niet goed onder elkaar zetten
- hebben problemen met de plaats van de getallen
- maken veelvuldig omkeringen van getallen

Bron: vereniging Balans

Onderzoek naar dyscalculie

De Universiteit van Maastricht is bezig met een groot onderzoeksprogramma naar dyscalculie bij kinderen. Voor dat onderzoek zijn kinderen nodig die maximaal 15 jaar oud zijn en hardnekkige rekenproblemen hebben die niet verdwijnen door extra hulp. Afhankelijk van het soort onderzoek waaraan de kinderen deelnemen, krijgen zij bepaalde taken, zoals het oplossen van sommen op de computer, het schrijven en lezen van getallen en het invullen van vragenlijsten. Voor aanmelding of het verkrijgen van meer informatie kunt u zich richten tot Dr. E. van Loosbroek,

Universiteit van Maastricht, Postbus 616, 6200 MD Maastricht, e.vanloosbroek@psychology.unimaas.nl.

Nuttige adressen en websites

Balans, de landelijke vereniging voor ouders van kinderen met leer-, ontwikkelings- en gedragsstoornissen heeft onder meer een informatie- en advieslijn waar u ook met vragen over dyscalculie terecht kunt: 0900 – 20 20 065. De vereniging geeft het tijdschrift Balans Belang uit. In een speciale uitgave zijn alle artikelen over dyscalculie, verschenen via Balans, gebundeld. Deze speciale uitgave is te bestellen. Kijk voor

meer informatie op www.balansdigitaal.nl of stuur een e-mail naar info@balansdigitaal.nl. De vereniging heeft ook de meest recente informatie van het Ministerie van Onderwijs over mogelijke voorzieningen bij dyscalculie. Denk daarbij bijvoorbeeld aan examentijdverlenging en het werken met een rekenmachine. Op de website van Balans staat ook informatie over het regionaal expertisecentrum voor dyslexie en dyscalculie. Ook op www.kennisnet.nl en www.tbraams.nl is veel informatie te vinden over dyscalculie. Ten slotte is er de website www.dyscalculie.org met o.a. een forum.

Remedial Teaching

Remedial Teachers zijn leerkrachten die zich hebben gespecialiseerd in de hulp aan kinderen (en volwassenen) met leerproblemen in het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs. Het werkterrein van de remedial teacher is veelzijdig. Op het terrein van de dyscalculie helpt hij of zij het kind met de basisvaardigheden van het rekenen. Denk daarbij aan het getalsbegrip, optellen of aftrekken, vermenigvuldigen en delen. Meer informatie over remedial teaching is onder meer te vinden op www.lbrt.nl, de website van de landelijke beroepsvereniging remedial teachers.

Dyscalculie betekent letterlijk niet (dys) rekenen (calculie)

Anita Deckers (44) is getrouwd en moeder van vier kinderen: Maaïke (20), Rob (18), Shaila (14) en Marloes (10). Haar jongste twee dochters hebben dyscalculie.

Anita: "Het ging met Shaila niet goed op school. Vanaf groep twee werd zij vanwege een taal- en rekenachterstand een aantal keren gestuurd door de schoolbegeleidingsdienst. Pas in een vierde test, zij deed toen voor de tweede keer groep 4, werd in de uitslag voor het eerst gesproken over dyscalculie. Door te surfen op internet was ik al eerder tegen het begrip dyscalculie aangelopen en ik gaf mijn informatie door aan de school, die deze leerstoornis nog niet eerder bij de hand had gehad. Ook het rekenwerk van Marloes stagneerde in het begin van groep 4. Ze draaide getallen om en ook het leren van de tafels verliep dramatisch. 's Middags oefenden wij na school de tafels en kende zij ze. De volgende ochtend konden we opnieuw beginnen. Helaas was het budget van de school te beperkt om haar te laten testen. Via het tijdschrift van de vereniging Balans, een vereniging voor ouders van kinderen met onder meer leerproblemen, kwamen we terecht bij het regionaal expertisecentrum

voor dyslexie en dyscalculie in Amsterdam. Daar is Marloes op onze kosten getest. Het psychologisch en orthodidactisch onderzoek wees uit dat ze ook dyscalculie heeft. Marloes bleek op rekengebied een leerachterstand te hebben van elf maanden. Voor ons gevoel had ze eigenlijk een voorsprong. Wat ik daarmee bedoel, is dat bij Marloes al halverwege groep 4 de constatering van dyscalculie werd gedaan en bij haar zus pas toen zij voor de tweede keer groep 4 deed. We hadden het nu eerder in de gaten, konden het sneller benoemen en bovendien was de wachttijd voor de test in Amsterdam slechts drie weken. Via school duurde het bij Shaila veel langer. De aanvraag moest nou eenmaal via allerlei instanties. Zo gaat dat in Nederland.

In het begin kreeg Marloes bijles van een juf van het speciaal onderwijs. Zij kwam hiervoor naar de school van Marloes. Marloes kreeg hierdoor meer grip op het rekenen. Daarnaast kreeg zij ook nog remedial teaching (RT) vanuit school. Dit alles leidde er helaas toe dat Marloes geen zin meer had in school en veel huilbuien kreeg. Er lag te veel druk op haar schouder. Niet vreemd als je bedenkt dat ze

juist tijdens de vakken die ze wel goed beheerste, zoals aardrijkskunde, biologie en geschiedenis, uit de klas werd gehaald voor bijlessen. Inmiddels zit Marloes in groep 6 en krijgt zij rekenen op het niveau van groep 5. Daarnaast krijgt zij twee keer per week 15 minuten RT vanuit school, aangepast aan haar lesrooster. Dat gaat best goed. Jammer is alleen dat de RT wordt gegeven door leerkrachten die ook voor collega's moeten invallen tijdens ziekte en verlofdagen, waardoor de RT er soms bij inschiet.

Wij hebben ervoor gekozen Marloes niet na schooltijd nog extra RT te geven. Ik vind dat een kind ook tijd moet hebben om kind te zijn. Het gaat prima zo en thuis begeleiden wij haar met een huiswerkprogramma. Op school werkt Marloes met een tafelkaart, waarop de rekentafels met uitkomsten staan en oefent ze al wat met een rekenmachine. Ook in het dagelijks leven gaat het goed, hoewel de komst van de euro voor Marloes extra lastig was. Zij raakte toen acuut haar gevoel voor geld kwijt en het duurde een tijd voor zij met de nieuwe munt kon omgaan. Boodschappen doen is eigenlijk ook geen probleem. Op de meeste kassabonnen staat onderaan het bedrag dat je

terug moet krijgen. Dat maakt het eenvoudiger. Klokkijken, althans op een digitale klok, zorgt nog wel eens voor verkeerde tijden, door het omdraaien van de cijfers.

Shaila en Marloes kunnen het goed vinden met elkaar. Ze zijn natuurlijk lotgenoten. Overigens hebben we in het gezin altijd gezegd: 'Shaila en Marloes hebben dyscalculie, maar dat maakt hen niet minder of apart, wel bijzonder.' Beiden hebben een creatieve geest. Shaila houdt van tekenen en verhalen schrijven, Marloes van toneel. Wij vinden het belangrijk dat ze zich daarin ontwikkelen. Shaila zit nu in een vmbo-brugklas, waar negen uur per week wordt besteed aan kunstvakken. Ook voor Marloes kijken we nu al naar een geschikte middelbare school, waar zij haar talenten kan ontplooiën. We kennen de instapen van de school en knokken ervoor om die te halen. Ik ben er ook van overtuigd dat, als je goed bent in bepaalde vakken, je daarmee ook de andere vakken omhoogtrekt. Dat heeft alles te maken met het leren geloven in jezelf. Natuurlijk is het een schok als je erachter komt dat je kind dyscalculie heeft, maar het is niet het einde van de wereld.”